Abonamentul
Pentru monarchie:
Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.
Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., 1/2 an 9 frcs., 1/4 an 4 frcs. 50 cm.
Foea apare in fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserțiuni
Un șir garmond: o dată 14 fil., a dóua óră 12 fil., a treia óră 10 fil., și de fiesce care publicațiune timbru de 60 fil.
Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacțiunea și Administrațiunea Unirii« în Blaș.

Anul X. Blaș 23 Iuniŭ 1900. Numĕrul 25.

Invitare de abonament.

Cu 1-a Iuliŭ a. c. invităm la abonament nou, rugându-ne a ne trimite cât mai fără amînare prețul de prenumerațiune, pentru ca să nu se facă întrerumpere în spedarea foii.

Prețurile remân cele vechi, arĕtate în fruntea foii.

Tot o dată rugăm pe P. T. domni abonenți cari sînt în restanță cu abonamentul, să binevoiéscă a grăbi cu trimiterea acestuia, pentru ca să ne putem face și noi datoria față cu tipărirea și edarea foii. Spre scopul acesta alăturăm la numĕrul de față câte o asignațiune postală.

Administrațiunea.

Academia literară greco-catolică.

(— δ —) Sinodul nostru archidiecesan din 22—24 Novembre 1899 a constatat, că în poporul archidiecesei a început a se lăți indiferentismul religios, și ca consecința naturală a acestuia nepăsarea față de biserică și instituțiunile ei. Rĕul, ce se constata în Archidiesă credem, că domnesce și în cele alalte diecese ale provinței nóstre mitropolitane. Causa lui e a se reduce la raporturile, între cari trăim noi la olaltă cu atâtea confesiuni diverse, ba de vre o câți va ani liberalismul ne-a fericit și cu aconfesionali. Apoi spiritul liberal destructiv, care voesce a le nivela tóte și nu voesce a ține samă de principiile și doctrinele nici unei religiuni positive, prin școlile de stat și comunale, mai de parte prin presă și diverse reuniuni ocupa tot mai mult teren în tóte straturile sociale. și nu e mirare, că el molipsesce și poporul nostru și-l înstrăinéză de religiunea și de biserica sa.

Faptul acesta trebue să ne inspire serióse îngrijiri. Poporul nostru numai alipirei de biserică are de a-și mulțămi conservarea și desvoltarea sa ca popor român. Și popóre mari și puternice numai până atunci prosperéză și înfloresc, până țin la religiune și bunele moravuri, și din contra, când se depărtéză de la acestea, aŭ și apucat pe povĕrnișul degenerării și al decadinței. Ca esemplu e destul a aminti, că poporul francez, de când conducĕtorii lui persecută biserica și-l înstrăinéză de instituțiunile ei, scade la numĕr și degeneréză în mod înspăimântătoriŭ, așa cât contingentul, ce trebue să-l dea pentru armata, scade și cu 10.000 de indivizi la an.

Aceste sînt urmările funeste „ale emancipareĭ de sub tutela bisericii“ în Franța. Și la noi indiferentismul religios încă tot asemenea fructe produce. Crimele se înmulțesc și a dese ori criminalii abia aŭ ajuns la anii pubertății. Contra rĕului, ce ne amenința poporul, numai alipirea de biserică și instituțiunile ei ne póte apĕra, numai cultivarea simțului religioso-moral ne póte asigura și pe venitor o desvoltare firéscă și înflorire. Chiar din acest motiv Sinodul în ședința a IV. a luat următorul concluz: „*Pentru cultura religioso-morală a poporului Veneratul Ordinariat archiepiscopesc se reiaie cu Veneratele Ordinariate sufragane firul pertractărilor pentru de a înființa Academia literară, care se edeie scrieri de cuprins religios moral.*“

Prin scrieri se lățesc mai repede doctrinele false și inimice credinței, prin scrieri trebue combătute și paralisate efectele lor stricăciόse „Scriptis scripta opponenda.“ De atari scrieri avem lipsă mai ales în presente, căci și la noi, grație jertfelor, ce le aducem pentru școli, cresce numĕrul celor ce sciŭ ceti și scrie și se înmulțesc bibliotecele poporale. Acum dacă poporul nu are scrieri bune și edificătóre, cetesce de cari căpĕtă, prin urmare de cele rele și destructive, cu atât mai virtos, că ele de comun să presintă în formă atragătóre ca romane, novele, poesii și favoresc mulțumirea poftelor de jos.

Ca să edeie scrieri bune, să vină în ajutorul bisericii spre a pune stavilă

Feuilleton.

Lăpușnénul.

E iad de 'ntuneric a fară.
Furtuna cumplit clocotesce,
Și plóia în giamuri isbesce
Cu picuri puternici. De-a sară
Și vîntul vuesce.

Lăpușnénul cu pĕrul vîlvoiŭ,
Și galbin ca mórtea la față:
„Pe ziduri, pe ziduri s'acață,
„Lipsiți-i ostașilor, voi,
„De-a dóua viață!“

— „Nu-i nime, te-așază stăpâne.
„E plóia ce 'n giamuri lovesce.“ —
Bĕtrânul călugăr voesce
Să-l scape de témă. — „Hei câne!
„Ascultă, privesce!

„Boerii's! Cum vin cu turbare
„Spre mine . . . Schelete ce sună,
„Și capete n'aŭ . . . și nebună
„Lucesce-le arma . . . Mai tare
„Spre mine s'adună!“

— „Nu-i nime — a vîntului șópte“
— „Hah vulpe! Tu ți-i-le parte
„Căci tu i-ai chemat!“ . . . Și s'abate
În patu-i . . . Ș'un câne în nópte
Tot urlă de parte.

Furtuna mereŭ se'ntețesce,
Mai repede alérgă și vîntul.
Și plin e de gróză pămîntul . . .
Tot fulgeră 'n nópte, trăsnesce . . .
Deschis e mormîntul.

„Cu tunuri de mórte venit'aŭ
„Spancioc și cu Stroici să darme
„Mărețu'mi palat, și să'mi sfarme
„Viața . . . Cu dînsii pornit'aŭ
„Și Lehii cu arme!“

Ș'un trăznet cădŭ pe aprópe
Urlând în nebună vuire —
Lăpușnénul își iésă din fire:
„— Ei vreaŭ ca de viŭ să mĕ 'ngrópe
— Din iaduri simțire!“

— „E trăznetul, dómne, te culcă.“
— „Vĕdut'am pe Stroici. — Taci câne
„Și nu îmi mai zice stăpâne,
„Venia ca în vis o nălucă
„Cu gânduri păgâne.“

. . . .

Dar norii alungați's de vînturi
Seninul din nou se arată,
Și stelele tóte. Curată
Ș'a nopții regină. Ér cânturi
De buhe încétă.

Lăpușnénul adórme. În casă
Pătrunde a lunii lumină . . .
Și étă spre patu-i se 'nchină
Vitéz înarmat: „Să ne iésă
„Învingere plină!“

la lăţirea rĕuluĭ, a cultiva sentimentul religios şi moral şi alipirea de institutiunile nóstre bisericescĭ — maĭ chemată ar fi Academia contemplată de Sinodul archidiecesan.

Ea póte să întrunéscă şi grupeze în sinul sĕŭ puterile capabile de muncă spirituală şi să le dea o direcţiune sănătósă. Căcĭ nu trebue a perde din vedere, cum că mulţĭ bărbaţĭ destoinicĭ numaĭ de aceea nu scriŭ nimica, fiind că nu-ĭ îndémnă nime, éră alţiĭ, alt cum cu iubire faţă de biserica nóstră, în urma împrejurărilor între carĭ aŭ fost educaţĭ, nu aŭ concepte chiare despre principiile creştine şi atitudinea corect bisericéscă, ce trebue să o observe fie care credincios atât în viaţa privată, cât şi în variele raporturĭ ale vieţiĭ publice; şi de aci provine apoĭ că nu o dată deşi póte inconsciŭ, vin în contrazicere cu doctrina şi legile bisericiĭ.

Academia literară e chemată a eda şi divulga scrierile bune în popor şi după putinţă a remunera şi încuraja pe scriitorĭ. Maĭ de parte a exercia o controlă sănătósă asupra tuturor productelor literare din punct de vedere religioso-moral; care critică numaĭ salutară póte fi literatureĭ nóstre. Prin o atare activitate a Academieĭ s'ar da avênt unuĭ curent literar sănătos şi princios intereselor nóstre bisericescĭ şi naţionale şi poporul s'ar emancipa de sub aşa numita „opiniune publică" modernă, indiferentă faţă de religiune şi biserică.

Momentul cel maĭ oportun pentru resuscitarea pertractărilor relative la înfiinţarea Academieĭ literare greco-catolice, credem noĭ, că ar fi timpul celebrăriĭ conciliuluĭ provincial din anul acesta. Atuncĭ întrunindu-se la Blaş ceĭ maĭ competenţĭ bărbaţĭ din întréga provinţa nóstră bisericéscă greco-catolică de Alba Iulia şi Făgăraş prin consfătuirĭ împrumutate uşor vor puté afla modalitatea de a înfiinţa cât maĭ curênd acésta Academiă, nu numaĭ ca o instituţiune imperios reclamată de interesele nóstre bisericescĭ, ci şi ca un monument vrednic de memoria serbăriĭ aniversare de 200 anĭ de la s. Unire. Înfiinţată o dată Academia literară nu ne îndoim, că clerul, inteliginţa mirenă şi poporul nostru iĭ va da concursul sĕŭ, ca să-şĭ pótă împlini misiunea salutară spre binele şi înflorirea sfinteĭ nóstre biserice şi a némuluĭ românesc.

Sĕlbatic se scólă, rĕsbate,
S'aruncă din patu-ĭ — furtună —
Loveşce în aer . . . S'adună,
Şi sare ca tigrul . . . Se sbate
Furia-ĭ nebună.

Călugărul — pétră rĕmâne —
Cu cine să luptă pe mórte?
Nu-ĭ nime în casă . . . „Ce sórte
„Amară avut'aĭ stăpâne . . .
. . . „Perdutu'le-aĭ tóte!" . . .

Î. Agârbicean.

Ales. Lăpuşnénul, alungat de pe tronul Moldoveĭ, îl reocupă a dóua óră cu ajutorul Turcilor. De data acésta face ne maĭ pomenite cruḑimĭ, ucidind 47 boerĭ, Spancioc şi Stroicĭ scapă la Leşĭ. Maĭ târziŭ se înbolnăvesce fórte grav de lungóre şi are dese visiunĭ.

Tot pentru Ill. Sa Szabó Jenő. — Cetitorilor nostri le e recentă încă în memorie polemia ce am purtat cu Ill. Sa Szabó, pentru liturgia magiară. O scim cu toţiĭ cum DSa să lapădă de orĭ ce agitaţie şi cum îşĭ spală mânile declarând, că totul să face din curată dragoste şi alipire faţă de religiune, eschisă fiind orĭ ce politică. În unuĭ din numeriĭ trecuţĭ am relevat unele din apucăturile acelea, carĭ aŭ dat lumiĭ, ca pe un deus ex machina, pe magiariĭ gr. cat. Azĭ, un ilustru fiŭ al bisericiĭ nóstre ne descopere nóuĕ apucăturĭ. Aşteptăm să vedem pe dl Szabó cum se va sci spăla de acéstă acusă, care îl apasă aşa de greŭ.

Étă dar unele pasage din scrisórea primită:

„ . . . . Este cunoscut urbi et orbi, că comisiunea regnicolară, a aşa numiţilor gr. cat. magiarĭ, pentru pregătirea introduceriĭ limbeĭ magiare în biserica gr. cat. rutenă, are de preşedinte pe dl Szabó Jenő. Membriĭ acesteĭ comisiunĭ, în frunte cu preşedintele lor, în tóte colţurile Ungarieĭ şi a Transilvanieĭ, unde nu maĭ sperézǎ a găsi, recércă pe amiciĭ de principiŭ, pentru scopul acţiuneĭ întreprinse . . . . . Pe aceştĭ agenţĭ îĭ află cu înlesnire în şirurile funcţiunarilor publicĭ, carĭ vinézǎ graţia cercurilor conducĕtóre a vieţiĭ publice, şi prin asta bunăstarea materială . . . .

„Asemenea recercare, — provocare tipărită, cu subscrierea dluĭ preşedinte Szabó Jenő a sosit sĕpĕmânile trecute şi la preşedintele de senat a tableĭ regescĭ din Oradea mare, *în care să cere aderenţă la acţiune şi apărare în contra ataculuĭ românesc, faţă de preş. Szabó.*

După ce ni se spune, cum acest domn preşedinte, rutean şi el, a introdus limba magiară în bisericuţa ruteană din Oradea, şi cum în înţelegere cu ceĭalalţĭ funcţionarĭ aparţinătorĭ bisericeĭ rutene, a silit moralminte pe cantor, să cânte unguresce la serviciul dumnezeesc, continuă „ér bieţiĭ poporenĭ, carĭ ar maĭ ţiné la limba lor trebue să tacă, şi să se aplece voinţiĭ marilor domnĭ carĭ chivernisesc justiţia ţăriĭ. În ast fel de împrejurărĭ a adunat prin curatorul bisericeĭ 30 de subscrierĭ la provocarea tipărită" . . . .

Ce zice la aceste dl Szabó? Ce face dl ministru de justiţie? Nu crede, că e de datorinţa sa a demânda funcţionarilor seĭ, să înceteze a maĭ fi agenţĭ provocătorĭ politicĭ, carĭ aţiţă şi conturbă spirilele credincioşilor în biserică, unde tóte patimile şi pornirile ar trebui să încete?

Cărţile imorale la noĭ. — În şedinţa dieteĭ din 16 a l. c. abatele Molnár, unul din matadoriĭ partideĭ poporale a adus pe tapet cestiunea cărţilor imorale. Este în de obşte cunoscut desastrul moral, ce îl póte pricinui cetirea astor fel de cărţĭ, maĭ ales când ele apucă în mâna tineretuluĭ neorientat. Abatele Molnár a cerut de la ministru, să se îngrijéscă maĭ de aprópe, ca în bibliotecile gimnasiilor, şi peste tot în mânile tinerimeĭ să nu maĭ ajungă cărţĭ de cuprins imoral. Pentru ca ministrul să se convingă despre acest trist adevĕr, începe a cita din maĭ multe scrierĭ de atare natură. Şi-a întrerupt înse citatele, mărturisind, că nu maĭ póte continua, de cât în casul, când publicul ar părăsi galeria.

S'a restrîns decĭ numaĭ la dóuĕ opurĭ, *carĭ figurézǎ ca ediţiĭ şcolare*. Étă, ce a cetit abatele Molnár din aceste opurĭ:

Chiar la începutul unuĭ roman se vorbesce de o societate secretă, în ale căreia statute se cuprind următórele disposiţiunĭ (cetesce)

1) „A aţiţa la rĕsvrătire pe unele contra celor alalte, confesiunile, partidele, şi naţionalităţile. 2) A vesti despre prelaţĭ, că duc viéţă imorală, ér despre călugărĭ şi călugăriţe a rĕspândi în public anecdote frivole. 3) În interesul scopuluĭ de maĭ sus a introduce în mănăstirile de călugărĭ fete îmbrăcate în haine bărbătescĭ, ér în cele de călugăriţe tinerĭ îmbrăcaţĭ în haine femeescĭ. 4) A acusa pe luteranĭ cu negarea luĭ Christos. 5) A vesti despre Jidanĭ că sĕvîrşesc omorurĭ rituale. 6) A scăpa cu ajutor de martorĭ falşĭ pe aceia dintre membriĭ societăţiĭ, carĭ aŭ ajuns pe mânile justiţieĭ . . . . ." şi multe alte disposiţiĭ, pe carĭ caracterul foiĭ nóstre nu ne permite să le reproducem.

Doctrine de felul acesta se află încă vre o 21 în statutele faimóseĭ societăţĭ. „Un tinĕr, urmaş al unuĭ nume istoric, voesce — spune Molnár — să între în acéstă societate. I-se cetesc statutele amintite şi-l provócă sa să le subscrie şi apoĭ i-se zice: „păşesce cu călcâiul asupra sfinteĭ asime (înţelege asima, ce se folosesce la rom. catolicĭ în Eucharistie), care pórtă însemnul luĭ *Agnus Dei*, împlântă ace în corpul format din córă a luĭ Christos".

Î-şĭ póte închipui orĭ cine efectele desastróse, ce ast fel de scrierĭ pornografice pot să producă în tinerele mlădiţe. Şi opurile aceste figurézǎ ca ediţiĭ şcolare!

Ministrul Wlassics nu a fost de faţă la interpelare. Sîntem dornicĭ, să auḑim, ce va rĕspunde dl ministru al cultelor şi instrucţiĭ la aceste, şi cum va sci, să escuze negligenţa ce se observă faţă cu productele literare la noĭ în ţară.

Interview cu un boxer. — Acum când rĕscóla boxerilor din China atrage atenţiunea lumiĭ asupra lor, credem a nu fi fără interes declaraţiunile acestuĭ fiŭ al Orientuluĭ apărute în „Daily Expres". Dedaţĭ cum sîntem a privi cultura nóstră apusană, ca unicul far de civilisaţie, vom afla în cuvintele luĭ isbitóre adevĕrurĭ, carĭ să ne convingă în de ajuns, că civilisaţia nóstră e defectuósă, şi că în multe privinţe cea orientală stă la un nivoŭ maĭ sĕnin şi maĭ fericitor. Omitem singur pasajul, în care boxerul se descarcă asupra misionarilor „carĭ aŭ venit la eĭ cu o religie, ce datézǎ de ierĭ" şi cu care nu

se pot împěca nicĭ chiar din motivul, că religia lor e maĭ veche. În colo tóte cuvintele luĭ sînt pe cât de adevěrate, pe atât de rușinătóre pentru nesațiul și egoismul culturiĭ nóstre din apus.

Europeniĭ — zice Boxerul — consideră cestiunile chinese din propriul lor punct de vedere, fără a se ocupa de al nostru.

Civilisațiunea occidentală este pentru noĭ ca un burete, ce a crescut peste nópte. Ea nu se datéză, de cât de ierĭ, pe când civilisațiunea chinesă derivă de miĭ de anĭ; noĭ ne privim pe noĭ că fiind înaintea vóstră cu cel puțin 2000 de anĭ.

Și noĭ am avut vînătórea nóstră după banĭ, ambițiunea nóstră de putere, viața nóstră agitată, invențiunile nóstre — praf de pușcă, imprimeria și altele — dar noĭ am trăit destul de lung *pentru a înțělege, că tóte lucrurile acestea nu sînt în esență necesare.*

Noĭ avurăm periódele de îndoelĭ, de fanatism și de neînțelegerĭ, noĭ avurăm martiriĭ noștri și intoleranța nóstră, ca și voĭ popóre occidentale. *Dar noĭ am învěțat, ce e înțelepciunea și fericirea.* Pasiunile și ambițiunile nóstre aŭ făcut loc uneĭ dorințe maĭ calme, aceea de a fi fericițĭ; religiunea nóstră e redusă la o filosofie a vieții, a căreia escelență e probată printr'o esperiență de 2000 de anĭ.

Și voĭ, popóre occidentale, ne venițĭ acum cu ceea ce voĭ numițĭ ideile vóstre nóuě. Voĭ ne aducețĭ religiunea vóstră, un simplu copilaș de 1900 de anĭ. Voĭ ne învitațĭ să construim drumurĭ de fier, să ducem o viață cu tótă iuțala vaporuluĭ. Voĭ voițĭ să fabricațĭ manufacturĭ, să ne lipsițĭ de artele nóstre frumóse.

Protestăm contra acésta. *Voim să fim lăsațĭ a trăi după obiceiul nostru.* Noĭ voim să ne bucurăm de frumsețea țăriĭ nóstre și de fructele esperințeĭ nóstre. Și voĭ ne refusațĭ acésta, amenințând de a vě face stăpânĭ pe porturile, pe orașele și pe teritoriul nostru.

Étă de ce noĭ, Boxeriĭ, după reflecsiunĭ seriόse, ne-am decis, că singura manieră de a ne scăpa de voĭ este, de a vě ucide. Noĭ nu sîntem ómenĭ crunțĭ, nu sîntem tâlharĭ. Dar orĭ ce argument e nefolositor. Tótă persvadarea e imposibilă, noĭ vom face zădarnic apel la sentimentul vostru de justiție.

Dacă am dori drumurile vóstre de fier și mașinele vóstre, le-am puté cumpěra, dar n'avem trebuință de ele. Ne-am învěțat să trăim fără ele, și voĭ voițĭ să ne forțațĭ a le cumpěra. Este acésta just?

Ni-se reproșéză, că n'avem armată. *Noĭ am încetat de a fi soldațĭ, de când ne-am civilisat. Rěsboiul este o barbarie.*

S'aŭ făcut dóuě zecĭ de invasiunĭ în China, dar ce s'a întîmplat? Năvălitoriĭ domnit'aŭ eĭ pe Chinesĭ? Nu! Ceĭ cuceriți aŭ absorbit pe cuceritorĭ. Toțĭ aŭ devenit Chinesĭ. Jidoviĭ, carĭ aŭ venit la noĭ, aŭ fost absorbițĭ de rassa nóstră, fapt unic în istorie.

Tot ce vě desbină, politică, religiune, ambițiunĭ private, necesitatea de espansiune, alergarea după aur, precupeție teritorială, noĭ nu cunóscem nimic din tóte acestea în China. Viața nóstră e pacinică, fiind că noĭ voim înainte de tóte să fim fericițĭ. Nu ne turburațĭ fericirea nóstră!

Revistă politică.

Afacerĭ interne. În sěptěmâna acésta a fost ultima ședință a dieteĭ. Prin hotărîrea unanimă a dieteĭ — la propunerea președintelui — se amână sesiunile până în 8 Octobre n. În acésta ultimă ședință, Széll a declarat, că guvernul nu are de gând să presinte proiecte nóuě de legĭ. Ar fi de desbătut ceĭ mult proiectul cuoteĭ, dar după ce sesiunea „Reichsrath“-uluĭ s'a închis, retrage proiectul, declarând, că asupra cuoteĭ va decide coróna.

A pomenit apoĭ de budgetul, ce va avé să-l desbată dieta din tómna viitóre. N'a amintit înse nicĭ cu un cuvînt, că ar avé de gând să facă alegerĭ nóuě dietale. Nu vrea pe semne dl prim-ministru să agite înainte spiritele . . .

România. Curtea regală a Românieĭ a fost atinsă de o durerósă lovitură. Princesa *Iosefina de Hohenzollern*, mama regeluĭ Carol, a încetat din viață la Sigmaringen, Marțĭ în 19 crt. în vrîstă de 87 anĭ.

Princesa Iosefină a fost o femeie cultă și a avut o deosěbită afecțiune pentru România. Sînt încă viĭ în mințile Româniilor cuvintele adresate luĭ Ion Brațian, cu ocasiunea chemăriĭ pe tronul Românieĭ a prințuluĭ Carol: „Prefer, ca fiul meŭ să fie aruncat de pe tron de armele străine și să fie susținut de voința națiuneĭ, de cât, contra voințiĭ națiuniĭ să fie adus pe tron de armele străine!“ Ea a fost tot de una de o evlavie fără marginĭ, și acest prețios dar a trecut și la augustul sěŭ fiŭ, care e unul din ceĭ maĭ piĭ credincioșĭ aĭ bisericeĭ catolice. Viața eĭ ca soție și ca mamă a fost liniscită, însași fiind lipsită de orĭ ce i-ar înstrăina inimile celor din jurul sěŭ. Regele Carol a avut tot de una o deosebită atențiune și respect față cu mamă sa și iĭ împărtășia cu o specială dragoste tóte durerile și fericirea sa.

Marțĭ sara, Regele, însoțit de Principele Ferdinand a plecat la Sigmaringen.

Transvaal. Pacea încă nu s'a încheiat și de va erumpe, după cum se prevede, rěsboiul contra Chineĭ, braviĭ Burĭ se vor susținé multă vreme. La luptă deschisă nu se lăsa, ci se retrag mereŭ în munțĭ, de unde năvălesc la ocasiunea potrivită asupra Englezilor pricinuindu-le marĭ pierderĭ. Acum în urmă le-aŭ succes trupelor din Transvaal, să se unéscă cu celea din Oranj și să opereze împreună contra Englezilor.

China. Revoluția boxerilor a luat proporțiĭ atât de îngrigitóre, în cât rěsboiul e deja inevitabil. Maĭ multe depeșe anunță, că între fortărețele Chineze de la Taku s'a încins o luptă crâncenă și în urmă aŭ fost ocupate de trupele străine. Acésta însémnă rěsboiŭ între puterĭ și China. Admiralul Seymour, care a plecat cu 1700 ómenĭ spre Peking, a fost silit să se reîntórcă spre Tien-Cin. Ast fel trupele europene numaĭ cu forța ișĭ vor putea face drum spre Peking, unde ambasadorul se află în stare fórte critică.

„Times“ din Londra publică o telegramă cu data de 15 l. c. din Peking de următorul cuprins: Erĭ séră a isbucnit o revoltă seriósă anti-strěină. Câte va din cele maĭ frumóse edificiĭ din partea rěsăriténă a Pekinguluĭ aŭ fost prefăcute în cenușe și sute de creștinĭ indigenĭ și ómenĭ în serviciul străinilor aŭ fost ucișĭ și măcelărițĭ în jurul palatuluĭ împěrătesc. A fost o nópte grozavă pentru toțĭ străiniĭ. Boxeriĭ aŭ prefăcut în cenușă domul catolic, minunatul edificiŭ al misiuneĭ londonese, casa misionarilor americanĭ și tóte acele edificiĭ, în care locuiaŭ funcționarĭ de vămurĭ. Stradele din Peking, spun alte scirĭ, sînt acoperite de cadavrele străinilor ucișĭ.

O telegramă din Londra de la 14 Iunie, confirmă scirea, că tóte legațiunile europene din Peking aŭ fost atacate de Chinesĭ. Atacul înse a fost respins cu ajutorul unuĭ tun Maxim al miceĭ trupe austro-ungare, care a făcut serviciŭ escelent.

Din Berlin se telegrafeză, că după scirile maĭ nóuě ambasadorul german Ketteler ar fi fost ucis cu loviturĭ de sabiă.

Sub impresiunea scirilor etra-ordinar de grave, puterile negociéză între ele asupra chipuluĭ de a păși grabnic și cu energiă în China. Necesitatea primă e, să fie trimise la China trupe cât de numěróse. Germania va trimite în curěnd 5500 soldațĭ, carĭ pot păși imediat în acțiune. Între Berlin și capitalele europene se urméză un viŭ schimb de note telegrafice.

În cât pentru părerea, ce domnesce la Londra, o telegramă din capitala englesă spune, că Anglia n'a făcut până acum nicĭ o încercare de a negocia deosebit cu Rusia. Anglia nisuesce serios a resolva crisa din China prin acțiunea comună a puterilor; ea doresce în primul rênd susținerea stărilor actuale în imperiul chines și va urma și pe viitor politica acțiuneĭ comune a puterilor.

După ultimele scirĭ împěrătésa věduvă a declarat, că toțĭ europeniĭ trebue alungațĭ din China. De aceea se crede că puterile interesate vor desfășura o maĭ mare forță contra boxerilor și respective contra imperiuluĭ chinez. Față cu cele patru sute milióne, cât e numěrul total al chinezilor, puterile aŭ până acum armată de tot neînsěmnată. În timpul din urmă Rusia și apoĭ Japania aŭ promis că vor mobilisa trupe întregĭ. America încă aŭ dispus să plece 5000 ostașĭ la Tien-Cin. Monarchia nóstră încă a dat ordin ca regimentul de infanterie, staționat acum în Triest, să plece spre China.

Corespondințe.

Coloniștii de pe Câmpie.

— *Iunie 15.*

Domnule Redactor!

Publică te rog aceste câte va șire, ce ți le scriŭ în grabă, fiind pe cale.

Îmi aduc aminte, ce lucru mare se făcea maĭ acum câțĭ va anĭ, când statul cumpĕrând moșia de la Șermaș a adus pe ea coloniștĭ magiarĭ.

Coloniștĭ magiarĭ în mijlocul câmpieĭ Ardealuluĭ, e ceva rișcat. Pe atuncĭ înse era în flóre pornirea spre magiarisarea a tot ce e românesc. Se credea, că e destul, ca în o comună, cum e și Șermașul mare, să aducĭ câțĭ va ciangăĭ, pentru ca în câțĭ va anĭ nicĭ urmă să nu maĭ fie de românĭ și de limba nóstră. Ce primirĭ să făceaŭ coloniștilor, cu ce alaiŭ eraŭ purtațĭ prin orașele pe unde treceaŭ, cum îĭ ospĕtaŭ, și cum priviaŭ cu toțiĭ la eĭ, ca la cuceritoriĭ acesteĭ frumóse țărĭ, pe care n'a putut'o nimici șuvóie de limbĭ și neamurĭ barbare, ne cum câte va familiĭ de magiarĭ!

M'am întâlnit de-una-zĭ în gara din Șermășel cu maĭ multe familiĭ: bărbațĭ, femeĭ, copiĭ de magiarĭ, îmbrăcațĭ în portul din Ungaria. Avĕnd să aștept încă mult sosirea trenuluĭ m'am pus în vorbă cu eĭ.

Se plângeaŭ nespus de tare. N'așĭ puté reproduce tot ce mĭ-aŭ spus aceștĭ bieţĭ ómenĭ în amărăciunea lor, fără ca să mĕ tem, că v'așĭ pune în posiția neplăcută de a face cunoscință cu procurorul.

Povesteaŭ, că aŭ venit din comitatul Vesprem la 1894 căcĭ li se spunea, că vor fi așeḑațĭ în un adevĕrat Canaan. „Am plecat, căcĭ eram dornicĭ de bunăstare și doream fericirea familiilor nóstre; — ne-am vîndut tot ce biată aveam acolo, ne-am despărțit de prietinĭ și rudenĭ, spre a ajunge cerșitorĭ!“ . . . . Nu se póte să rĕmâĭ nesimțitor în fața uneĭ tânguirĭ așa de dureróse!

Din causa anilor rĕĭ, carĭ aŭ fost pe acĭ, acum în urmă, 28 familiĭ, nu numaĭ că nu șĭ-aŭ putut plăti amortisările față de stat, ci șĭ-aŭ mâncat și toțĭ baniĭ gata, pe carĭ ĭ-aŭ adus de acasă. Isprăvindu-șĭ lucrul câmpuluĭ, în decurs de 10 zile statul le-a vîndut în dobă tot ce biată maĭ aveaŭ pe lângă casă. Vite, unelte, masă, pat, tot cu un cuvînt s'aŭ dus din mila celor ce ĭ-aŭ adus aicĭ. Maĭ mult de 10 familiĭ aŭ ajuns în estremă miserie, aŭ fost scóse a fară din casă, numaĭ cu ce aveaŭ pe eĭ, avisate a trăi din mila Românilor.

Multe laude aduceaŭ unuĭ negućător român, care cumpĕra vitele aprópe pe nimic și apoĭ le vindea la tîrgurĭ, și plusul li-l da ĕr lor . . .

Ajutațĭ în chipul acesta de aceia, pe carĭ aŭ venit să-ĭ contopéscă în marea magiară și maĭ primind banĭ și de pe acasă, din patria lor, pot acum să părăséscă Canaanul, care pentru eĭ s'a făcut o țară de nenorocire.

Bieţiĭ coloniștĭ vor fi avut dreptate și eĭ, dar se prea póte, că s'aŭ lăsat să fie ademenițĭ de primirile ce li s'aŭ făcut la sosire, și aŭ început să crédă, că aievea, tot așa le va merge pe acĭ: vor mânca și bea, fără de a maĭ munci. Și ast fel aŭ ajuns la ruina inevitabilă.

Dacă statul ar fi și Românilor „mumă“, le-ar fi împărțit lor pămîntul acesta — dar se vede, că pentru eĭ e . . . . . . alt ceva.

— *I.*

Sinod și Iubileu.

Sĕplac la 16 Iuniŭ 1900.

Prea Onorată Redacțiune!

De un șir de anĭ am luat sarcina de raportor a conferențelor nóstre preoțescĭ și colónele prețuiteĭ „Unirea“ îmĭ sînt martore, cum am împlinit angajamentul luat asupră-mĭ.

Și de astă dată vin a raporta prețuiteĭ „Unirea“ despre conferința de primăvară a tractuluĭ Gherleĭ, cu atât maĭ vîrtos, că acuma cu acésta conferință a fost împreunat iubileul de 40 anĭ al preoțieĭ a Prea On. Domn protopop tractual *Alesandru Leményi.*

Conferința a fost convocată pe a 3-a zi de Rusaliĭ adecă 12 Iuniŭ a. c. în Gherla. Des de diminéță încep a sosi trăsurile, carĭ aducea pe preoțiĭ tractualĭ. La órele 8 a. m. preoțiĭ presențĭ se mărturisesc. La 8 și $^1/_2$ óre se începe s. liturgiă pontificată de protopopul iubilante și asistat de preoțiĭ presențĭ. Sub decursul mânecatuluĭ, iubilantele este cufundat în rugăciunĭ pietóse. Este pregătirea pentru s. liturgie de mulțămită luĭ Dumnezeŭ, care l-a învrednicit de acésta sĕrbare. Fețele preoților asișderea arĕtaŭ seriositatea și maiestatea momentuluĭ. Cântăriie s. liturgiĭ le esecută cu acordurĭ armonice corul preparanḑilor sub conducerea domnuluĭ profesor Vasiliŭ Suciŭ. În s. biserică era public numeros, poporenĭ din Gherla, inteligință din loc, rudeniĭ de aĭ iubilantelui și maĭ mulțĭ onorațiarĭ.

Predica a ținut-o preotul din Girolt Niculae Tincu. El a vorbit despre dignitatea oficiuluĭ preoțesc în asemĕnare cu oficiul triplu al Mântuitoruluĭ nostru Isus Christos de profet, preot și judecător și cu cuvinte calde arĕtă vrednicia preotuluĭ, care cu credință, iubire și devotament servesce altaruluĭ sfînt acuma de 40 anĭ.

Ĕră la finea s. liturgiĭ preotul din Sĕplac Ioan Sónea în numele cleruluĭ tractual oferesce iubilantelui ca suvenire a iubileuluĭ sĕŭ de 40 anĭ al preoțieĭ o cruce de masă cu piedestal de bronz, carele pe lăturea din front pórtă cina cea maĭ de pe urmă, ĕră pe fețele lateralĭ gravate numele preoților tractualĭ, carĭ oferesc crucea, și pe lăturea din fund: Souvenire luĭ Alesandru Leményi, de la preoțiĭ tractualĭ la iubileul de 40 anĭ, 1900.

În cuvĕntarea ocasională, cu carea însoțesce predarea obiectuluĭ de suvenire, vorbitorul arată sublimitatea dar tot de o dată și greutatea oficiuluĭ preoțesc și rĕsplata, ce o póte aștepta preotul, cel ce ișĭ împlinisce chemarea sa consciinţios, putĕnd zice cu s. apostol Paul II. cătră Timot. IV. 7—8:

„Luptă bună m'am luptat, cursul l-am plinit, credința o am păzit și acuma aștept cununa dreptățiĭ, carea mĭ-o va da mie Domnul în ziua aceea, dreptul judecător.“ Face pe scurt biografia iubilantelui și în fine îl rógă să priméscă crucea ca un sĕmn al stimeĭ și venerațiuneĭ din partea cleruluĭ tractual și îĭ oféză, ca iubirea Celuia ce s'a restignit pe lemnul cruceĭ pentru mântuirea lumeĭ și abnegarea de sine, ce o simboliséză crucea, să-l călăuzéscă și maĭ de parte în calea viețiĭ. Apoĭ îl felicitéză și-ĭ doresce anĭ ferictĭ dimpreună cu P. O. Dómnă soțiă.

Emoționat și surprins venerabilul iubilante primi crucea oferită cu mânĭ tremurânde și cu vóce înecată în plâns mulțămi în cuvinte calde cleruluĭ sĕŭ tractual pentru acest sĕmn de iubire și promite, că până Dumnezeŭ îl va ținé în viață să va nisui să se facă vrednic de iubirea cleruluĭ tractual.

Ieșind din s. biserică și întrunindu-ne în casă parochială, la locuința iubilanteluĭ, preotul din Crasna, M. On. Aureliŭ Petruca, întîmpină pe iubilantele cu o adresă de felicitare subscrisă de numĕroșĭ poporenĭ din parochia Crasna și filia Horvat-Petenea. Sînt foștiĭ fiĭ sufletescĭ aĭ venerabiluluĭ iubilante, pe carĭ îĭ păstori în aniĭ ceĭ dintâĭ aĭ preoțieĭ sale în curs de 14 anĭ și carĭ și astăzĭ după 26 anĭ îșĭ aduc a minte de părintele lor sufletesc. Cu deosebire țin a releva din acéstă adresă amintirea, ce o fac Crasneniĭ, că iubilanteluĭ aŭ să-ĭ mulțăméscă, că astăzĭ în Crasna este biserică și șcólă românéscă. Căcĭ la mergerea sa în aceea parochiă, biserica era o ruină, ĕră prunciĭ de șcólă nu sciaŭ românesce. Iubilantele este, care a pus biserica și șcóla în rĕnd, și căruia i-se póte mulțămi conservarea poporuluĭ din Crasna ca popor român.

Impresionat până la lacrimĭ de atâta dovadă de iubire, iubilantele mulțămesce preotuluĭ, care din așa depărtare considerabilă nu a pregetat a veni și a aduce salutul fiilor, carĭ de atâta timp nu aŭ dat uităriĭ pe părintele lor sufletesc. Le trimite mulțămita sa și salutul sĕŭ.

În decursul luăriĭ dejunuluĭ sosiră maĭ multe telegrame de felicitare la adresa iubilanteluĭ.

După dejun urmă conferința, carea se ținu în biserică, se deschise și decurse în modul îndatinat.

Dintre hotărîrile acesteĭ conferințe ca maĭ de moment țin a releva dóuĕ:

Una, ca se fie rugat Prea Ven. Ordinariat a generalisa praxa în tótă diecesă, ca preoțiĭ când duc viaticul la ceĭ morboșĭ, spre a arĕta poporuluĭ cu câtă reverință are să se pórte cătră cele sfinte, să iea în grumazĭ epitrachilul, dacă pentru greutățile loculuĭ și impractibilitatea drumuluĭ nu pot merge în plin ornat bisericesc.

Alta ca Prea Veneratul Ordinariat să fie rugat a întreveni la șeful comitatuluĭ Solnoc-Doboca să dea ordinațiune subalternilor, ca în comune pe primarĭ, jurațĭ, partidele interesate, carĭ aŭ de lucru cu oficianțiĭ matriculeĭ civile în causa de înregistrărĭ de căsătoriĭ, pe cum și cu alte lucrurĭ, să nu-ĭ ocupe în duminecĭ și sĕrbătorĭ chiar pe timpul servițuluĭ divin, pe cum se întîmplă aceea astăzĭ, că mulțĭ credincioșĭ sînt împedecațĭ chiar prin oficianțiĭ civilĭ de la eserciarea cultuluĭ divin, trebuind a se presenta chiar atuncĭ înaintea oficiuluĭ stăreĭ civile, spre a închia căsătoria civilă saŭ a duce darea și altele.

Terminându-se conferința, ĭubilantele ne-a întrunit la masa sa ospitală, la care a fară de preoți ca ôspeți ocupară loc: Spectatul Domn Alesandru Nemeș jude regesc în pens. dl Alesandru Ancean, jude regesc în loc, domnul Iosif Leményi proprietar în Bonțiș, domnul Farago notar cercual și alțiĭ, éră dintre Dómne amintesc pe Dómna Cosma, soția domnuluĭ Andreiŭ Cosma, directorul „Silvanieĭ“ în Șimleŭ și proprietar mare în Supurul de sus, și pe Dómna Farago, ambele ca fiice adoptive, pe carĭ le-aŭ crescut venerabilul ĭubilante cu prea stimata sa soție, și carĭ spre onórea lor fie zis, ca fiice nobile în simțeminte și împodobite cu frumósa flóre a recunoscinței în inima lor, aŭ alergat din depărtare considerabilă, ca să se împărtășéscă în bucuria părinților adoptivĭ și educatorĭ.

În decursul prânzuluĭ s'aŭ ridicat maĭ multe toaste. Primul de cătră ĭubilante în onórea și sănătatea Episcopuluĭ diecesan. Al doilea din partea luĭ Ĭoan Sonea preot în Seplac în onórea și sănătatea venerabileluĭ ĭubilante și a Prea Onorateĭ Dómne soție. Al treilea și al patrulea în onórea și sănătatea domnilor judĭ Alesandru Nemeș și Ancean a dómneĭ Cosma ș. a.

Așa decurse festivitatea ĭubileuluĭ și conferința cleruluĭ din tractul Gherleĭ.

Cu consciința liniștită și indestulită că ne-am împlinit o datorință fiéscă cătră șeful nostru tractual, cătră un venerabil preot și meritat fiŭ al națiuneĭ ne-am despărțit de ĭubilantele recomendațĭ rugăciunilor luĭ prețióse, ca Dumnezeŭ să ne învrednicéscă și pe noĭ de asemene ĭubileŭ.

Cu tótă stima:
Ĭoan Sonea
preot gr. cat.

NOUTĂȚĬ.

Promoțiune. *Iuliŭ Codarcea* fiul protopopuluĭ Artemiŭ Codarcea din Turda, depunênd cu deplin succes esamenul din studiile farmaceutice, a fost promovat la 18 Ĭuniŭ n. de magistru farmacist. — Felicitărĭ bravuluĭ tinêr!

Hymen. *Valeriŭ Rus* cler. abs. și *Lucreția Pantea,* anunță cununia lor, care se va ține în Riciul de câmpie la 15 Ĭulie n.

Societatea pentru fond de teatru român își va ține adunarea generală anul acesta la Abrud în zilele de 22 Ĭuliŭ și urm.

Astra. După cum aflăm din „Transilvania“, adunarea generală a Asociațiuniĭ se va ține la 9 și 10 Sept. n. la Băile Herculane. Pentru înlesnirea participăriĭ unuĭ public cât maĭ numeros se va cerca a se esopera de la locurile competente o reducere a biletelor de călătorie cum și pentru închiriarea unuĭ vapor special pentru o escursiune pe Dunăre între Kazan, Orșova, Adakaleh și Turn-Severin.

Adunarea estraordinară a congregațiuneĭ comitatuluĭ Alba infer. e convocată pe Sâmbătă în 30 Ĭunie n. În program e pusă între altele și alegerea unuĭ al patrulea vice notar. N'ar fi óre și just și ecuitabil, ca acest post să se încredințeze unuĭ român, cunoscută fiind maioritatea precumpănitóre a Românilor din acest comitat? Mult ne temem însĕ, că acest post nu pentru noĭ s'a creat.

Noul comitet al Ligeĭ. Joĭ sara s'a întrunit noul comitet al Ligeĭ pentru a se constitui. După cum ni se scrie, întrunirea a durat de la órele 9—11 nóptea. De la ședință a lipsit dl V. A. Urechiă dintre membri, și dniĭ Vanciu și Rădulescu-Motru, dintre censorĭ. După o îndelungată discuție s'a făcut următórea alegere: Președinte: V. A. Urechiă; vicepreședinte: Grigore Stefănescu; cassar: St. Periețeanu-Buzĕŭ; secretarĭ: A. Florescu și P. Cantilli. Membri: M. Vlădescu, V. Ursianu, Aurel C. Popovicĭ și P. Zlotescu. Censorĭ sînt aleșĭ, după cum se știe, C. Rădulescu-Motru, G. Adamescu și Anton Vanciu.

O carte ĭubilară. În amintirea centenaruluĭ al II al St. Unirĭ, s'a decis între altele, ca fie care Ordinariat să publice un șematism istoric al dieceseĭ sale. Zilele acestea ni s'a trimis cel dintâĭ șematism ĭubilar: e al dieceseĭ de Orade, și aievea e o carte festivă. Tipărită cu multă îngrijire șematismul are în frunte istoria dieceseĭ de Orade, scrisă de Ill. Sa canonicul Dr Augustin Lauran. O mulțime de acte și documente completéză acest istoric și îĭ daŭ o netăgăduită însĕmnătate. Așa pomenim scrisórea Papiĭ Grigoriu IX din 1234, în care amintesce de româniĭ schismaticĭ, apoĭ definiția sinod. Florentin în causa unirĭ, bula papeĭ Inocențiu XIII aluĭ Piu VI actul sf. Unirĭ și altele. Pe lângă acea șematismul cuprinde portretele Episcopilor diecesanĭ, și a institutelor de învĕțămînt. La sfîrșit e adaus indicele persónelor cu date biografice. Așa cum se presintă acéstă carte e fórte prețiósă și dacă și celealalte diecese vor publica asemenea șematisme, vom avé una dintre cele maĭ frumóse amintirĭ ale acestuĭ ĭubileŭ.

Progrese în telegrafie. Am remarcat de unăzĭ o perfecționare a telefonuluĭ, ér de astă dată înregistrăm un însĕmnat progres a telegrafuluĭ. Doĭ ingineri din Pesta aŭ inventat un aparat telegrafic, cu care se pot transmite pe óră 80 miĭ cuvinte și încă nu prin semnele îndatinate, ci cu litere latine cursive.

Piesa teatrală românéscă de care am scris în un numĕr trecut, că să va juca la Budapesta, — după cum cetim în ziarele din capitală, — a avut un deplin succes. La representarea eĭ a luat parte mult public inteligent câțĭ va ziariștĭ din România și chiar autorul eĭ Radu Rosetti. Autoruluĭ i s'aŭ predat o cunună de laurĭ. Dl Solymosi va veni cu trupa sa și prin Ardeal și a anunțat deja că la 3 Ĭulie va juca în Sibiŭ, representând „A lecke.“

Taxa de timbru ce se cerea până acum de fie care inserat, publicat prin ziare orĭ prin placate, cu ziua de 1 Ĭulie n. înceteză. De asemenea s'a șters și timbrul de 6 cr. ce se lua pentru calendare.

Măialul studenților gimnasialĭ din Blaș s'a ținut la 12 Ĭunie n. Diminéța la $^1/_2$8 studenții în sunetul dobeĭ și cu stégul aŭ plecat în escursiune la pădurea Nișca. Acolo și-aŭ petrecut în cântărĭ până după amédĭ, când în fața unuĭ numeros public, constătător maĭ ales din profesorĭ cu familiile lor, aŭ început emulațiunea în feliurite producțiunĭ. Aŭ fost premiațĭ: pentru declamare: Petru Suciŭ, cl. VII cu 5 cor. Nic. Ciura, cl. VII cu 2 cor. pentru cant: Ĭ. Groza, cl. VII cu 5 cor. și Virgil Muntean ca conducĕtor al coruluĭ cu 6 cor. La saltul în lățime a câștigat premiul de câte 3 cor. Dem. Ganea, cl. V. și Jo. Beșcherĭ, cl. VII. la saltul cu ruda la înălime: Ĭo. Șepețian și Ĭo. Beșcherĭ câte 2 cor. La trêntă aŭ fost premiațĭ: G. Grecu, cl. VII. cu 3 cor. Greg. Cetean, cu 2 cor. și Gregoriu Moldovan și Victor Ciato cu câte 1 cor. Pentru dans a fost premiat Liviu Dumitrean cu 2 cor. Suma de 37 cor. a fost colectată de prof. Precup de la prieteniĭ tinerimeĭ și alte persóne distinse din loc. La 7 studenții s'aŭ reîntors éră acasă. Sara la 8 s'a început petrecerea cu dans în frumos împodobita sală de gimnastică. Chipul animat și vesel în care aŭ decurs tóte aceste frumóse petrecerĭ ale tinerimeĭ, fără ca înse să fie uitată demnitatea de studenți, au făcut o bună ipresiune în toțĭ ceĭ presențĭ. Petrecerea cu dans a ținut până diminéța la 3.

Esamenele la gimnasiul din loc s'aŭ început în sĕptĕmâna acésta Joĭ înainte de amiazĭ cu *cantul* și limba *francesă.* După amiazĭ la 3 óre a fost esamenul de *musică* în sala de gimnastică. A asistat și Escelența Sa împreună cu maĭ mulțĭ membriĭ aĭ Preav. Capitlu, asemenea numeróse dame și domnĭ din elita Blașuluĭ. Esamenul a avut un succes desevîrșit. Când am asistat la prestațiunile orchestreĭ din anul trecut, credeam că nu o să maĭ avem pe viitor așa orchestră, depărtându-se aprópe toțĭ membriĭ eĭ. Esamenul din ăst an ne-a convins pe deplin, că téma nóstră a fost zadarnică și că dl profesor *Murĕșanu* a sciut să se îngrijéscă de o sucrescență, care să ne delecteze și să ne satisfacă pe deplin. — Esamenele din studiile ordinare s'aŭ început Vinerĭ, și vor dura până Marțĭ în 26 a l. c.

Concurse. Pentru parochia vacantă a *Coșocneĭ,* împreună cu Oficiul protopopesc se escrie concurs cu terminul de 15 Ĭulie n. Beneficiile parochialĭ: Fond intern cu grădină de pomĭ și legumĭ. Casă cu 3 încăperĭ, culină, lemnărie, grânariŭ etc. Porțiunea canonică 66 jug. 715 org. □ o zi de lucru de la 160 familiĭ. Salariŭ anual 210 fl. și stolele îndatinate. Beneficiile protopopescĭ: salariiĭ 120 fl. subvenție 40 fl. și celealalte venite protopopescĭ. — Cu același dat se escrie concurs pentru ocuparea parochieĭ. *Blășel,* protop. Mediaș. Beneficiĭ: Casă parochială cu 3 odăĭ, șură, grajdurĭ, cămară, șopru, grădină de pomĭ. Porțiunea canonică 18 jug. 1045° arătoriŭ și 6 jug. 1100° cositoriŭ. Venitele stolare îndatinate.

Pensiunĭ pentru vĕduve protopopese. Din fundațiunea Șuluțana sînt de împărțit 3 pensiunĭ de câte 300 fl. pentru vĕduvele acelor protopopĭ carĭ aŭ fost în oficiŭ în unul din orașele maĭ de frunte din Transilvania, aparținĕtóre Archidieceseĭ. — Terminul concursuluĭ e 25 Ĭuliŭ n. Cererile sînt de a se adresa Preav. Capitlu Mitropolitan în Blaș.

Mulțămită publică. După muncă de 8 anĭ de când funghez ca învĕțător la școla gr. cat. din Sân-Mihaiul deșert, apart. tract. protop. gr. cat. al Dêrgeĭ mĕ bucur că mi-a succes a cresce o tinerime ĭubitóre de carte și înaintare. Și ca se pot tinde acesteĭ tinerime și pe venitor ajutor întru a se perfecționa prin cetirea de cărțĭ folositóre; m'am decis a face un apel cătră uniĭ bărbațĭ cu dragoste de înaintarea poporuluĭ nostru, ca să aibă bunătate a mĕ sprijini întru formarea uneĭ *bibliotecĭ poporale,* în comuna nóstră. Și glasul meŭ rugator n'a sunat în pustie! S'aŭ aflat bărbațĭ, carĭ maĭ de parte ne-a încurăjat spre muncă dăruind pentru biblioteca nóstră unele cărțĭ, și a nume: Spect. Domn Andreiŭ Todoran din Gherla, ne-a donat: „Povestile Banatuluĭ“ de G. Catană, în 3 tomurĭ. „Româniĭ în sat și la óste“ de I. P. Reteganul. „Felicitărĭ“ de G. Simu. „Buchetul“ de I. P. Reteganul. „Moș Toma Bădicean“. „Fiul Bucătereseĭ“, „Văcărelul“, „Diana“, „Vlad hoțul“, „Însurătórea sóreluĭ“ tóte de Domețiŭ Dogariŭ. Stimatul Domn Ĭoan Pop Reteganul ni-a donat: „Novele și Schițe“ vol. I. — On. Librăria Ciurc, din Brașov cărticica: „Pacală“. — M. O. D. Ĭoan Andreiŭ, preot gr. cat. în Sân-Mihaiul deșert a donat: „Duch muscălesc“ trad. de membriĭ soc. de lectură „Inoc. M. Clain“. „Estras din îndrumarea pentru glóte“ edit. oficiósă. „Strigóica“ din fantasiile luĭ Nic. Gogol. „Rătăcirile luĭ Odysseŭ“, „Filoctete“ tragedie în 5 acte de Sim. P. Simon. „Isvórele deserturilor“, „Calea perdută“. „Casele din colț“, „Poesiĭ“ de V. R. Buticescu. „Catechism“ pentru școlile pop. gr. cat. „Dialogul Țiganuluĭ cu S.-Petru la pórta raiuluĭ“ de A. B. Velchereanul. În chipul acesta am pus basă uneĭ bibliotecĭ, care ne vom nisui din an în an a o înbogățiĭ, pentru a avé poporul în decursul ierneĭ lecturĭ folositóre și edificatóre de spirit. — Pentru carĭ darurĭ, tuturor marinimoșilor donatorĭ, li-se esprimă pe acésta cale mulțămita și recunoscința din partea subscrisuluĭ. Sân-Mihaiul deșert la 12 Ĭuniŭ 1900. *Vasiliŭ Dumitraș* învĕțător gr. cat.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Mama sfîntuluĭ Augustin.

– Schiță istorică-culturală –

de

Emil Bougaud.

Traducere din limba franceză de

Salba.

(Continuare.)

IV.

Furtunile pasiunilor. — Monica observă pericolul. — Ținuta eĭ. — Augustin în Cartagena. — Augustin se departă. — Patriciŭ se apropie de Dumnezeŭ. — Mórtea luĭ Patriciŭ.

370—372.

Ce impresiune vor fi făcut asupra luĭ Augustin lucrurile acum enarate? Nu scim, dar e probabil, că nu ĭ-aŭ făcut nicĭ o impresiune, pentru că sînt momente, când ómeniĭ ochĭ aŭ, — cum zice profetul — și totușĭ nu văd. Atâta e sigur, că impresiunea ce ĭ-ar fi făcut la nicĭ un cas n'a fost așa de puternică, ca să fi putut înfrêna pasiunile luĭ Augustin.

Întru adevĕr, în acela-șĭ moment când Monica îșĭ redobândesce soțul, ea îșĭ perde fiul. Alinarea pasiunilor îl reîntorc pe bĕtrânul, treḑirea lor turbată îl răpesc pe junele sĕŭ fiŭ. Augustin era din ce în ce maĭ mistuit de ele.

Te înfiorĭ cetind *Confesiunile* luĭ Augustin, aceste pagine ale mărturisireĭ celeĭ maĭ sincere și elocuente, în carĭ el, — ca și un medic isteț, care observă paș de paș decursul bóleĭ — descrie și analiséză întinderea necontenită a foculuĭ sĕlbatic, aprins în inima sa, și cu grózā te întrebĭ ce se va alege, nu de vîrtutea luĭ, — căcĭ durere! acea de mult a perit, — dar ce se va alege de spiritul luĭ, de inima luĭ, de caracterul luĭ, ba chiar și de geniul luĭ? Pentru că la focul acesta pustiitoriŭ, care aduce ast fel de perderĭ ireparabile, se pot aplica cuvintele luĭ *Job:* „E foc mistuitoriŭ până la nimicire, pustiitorul a tótă generațiunea“ [1])

Ruinéză sănătatea, seacă inima, stînge lumina mințiĭ. Avîntul iubiriĭ curate, poesia plăpândă a junețeĭ, entusiasmul tinerețiĭ, simțul nemărginituluĭ, puterile viitóre ale judecățiĭ bărbătescĭ, focul geniuluĭ aprins și ațîțat de un sentimentalism gingaș, tóte, tóte se perd înainte, și cine nu scie, că dintre tóte puterile acestea slăbite maĭ întâiŭ se stîng: iubirea cătră Dumnezeŭ și deaprópele, pietatea și amiciția și, că inima, o plantă așa fragedă, se nimicesce maĭ curênd, de cât geniul? [2])

Așa dar era lipsă de un noŭ ajutoriŭ maĭ puternic. Și fiind că nicĭ vócea luĭ Dumnezeŭ, nicĭ esemplul părintelui sĕŭ, nicĭ pacea vetreĭ părințescĭ, nicĭ odorul sacru al vîrtuților mameĭ sale, nu l-aŭ putut scuti pe Augustin, se cerea să rĕsune în urechia juneluĭ flusturat aceea vóce, care singură maĭ puté face ceva atuncĭ, când tóte cele alalte nu maĭ puteaŭ face nimica. Monica trebuia să fie informată, pentru că Augustin a reușit să-ĭ deștepte ilusiunĭ și mamă-sa, ca și alte mame, carĭ nu vreaŭ să scie despre vițiile fiilor lor, era cu totul liniștită creḑêndu-l încă tot băiêt.

[1]) Job 31. 12.

[2]) Vedĭ: P. Gratry. Connaisance de l'âme, saŭ frumósa conferință a luĭ Lacordaire „Despre Castitate“.

Patriciŭ făcu lumină. Sînt lucrurĭ, pe carĭ ochiul tatăluĭ le observă, maĭ curênd și maĭ bine de cât al mameĭ.

Tatăl întors la calea cea bună, numaĭ de ierĭ alaltă ierĭ, ușuratic încă, bucurându-se de crescerea și desvoltarea feciorului sĕŭ cu mult maĭ mult, de cât s'ar teme, că aceia îșĭ póte perde nevinovăția, — vine într'o zi și plin de bucurie spune pieĭ sale soțiĭ, că Augustin a ajuns la gradul bărbățieĭ. El era vesel, vĕḑêndu-se deja moș cu nepoțĭ.

Primele cuvinte deja aŭ iritat nespus de tare pe Monica. Tótă liniștea, tótă bucuria eĭ de până aci îĭ era în gândul, că Augustinul eĭ e încă un băiĕt. Că el ar fi devenit deja bărbat, că pasiunile i-s'ar fi trezit, saŭ póte că îĭ stăpânesc deja inima, că inocința luĭ ar fi în pericol, tóte acestea aŭ aruncat-o în o neliniște torturătóre. „Tată meŭ“ — zice Augustin — era numaĭ catecumen, și încă de puțin timp, nu e mirare, dacă cugetele luĭ nu se înălțaŭ la lucrurĭ maĭ sublime.“ Dar Monica era deja înaintată în pietate. „În inima maiceĭ mele începu-șĭ Dómne a-țĭ edifica, biserica Ta și începutul locuințeĭ Tale sfinte. Pentru aceea ea s'a înfricat și înspăĭmîntat, cugetând la pericolele, ce mĕ amenințaŭ.“ [1])

O! emoțiune pie a Moniceĭ, o neliniște în adevĕr sublimă și divină, care facĭ pe mamă, să-șĭ uĭte de crescerea frumsețeĭ și de desvoltarea puteriĭ fiuluĭ sĕŭ, și se cugete numaĭ la nevinovația luĭ, har Domnuluĭ, tu nicĭ în zilele nóstre triste n'aĭ dispărut cu totul, ci și acum mișcĭ încă simțĕmintele alor nenumĕrate mame creștine!

Monica a vorbit dar cu Augustin și orĭ din mărturisirea-ĭ proprie, orĭ din inspirațiunea inimeĭ sale de mamă, cunoscênd corupțiunea sufletéscă a fiuluĭ sĕŭ prin emoțiunea și lacrimile sale ĭ-a arĕtat, ce cugetă ea despre deplorabila stare sufletéscă a luĭ.

De multe orĭ retrăgêndu-se cu el la preumblărĭ îĭ vorbia despre Dumnezeŭ, despre credința copilărieĭ sale, despre fericirea și demnitatea inimelor curate, despre urîciunea pĕcatuluĭ și gróza, cu care trebue să ne întórcem de cătră el. Dar orĭ cât de pĕtrunḑĕtóre și mișcătóre eraŭ cuvintele eĭ, — cuvinte cum numaĭ din inima de mamă pot isvorĭ, maĭ ales dacă aceea inimă e plină de credință și presimte pericolul fiuluĭ sĕŭ: totușĭ eraŭ cuvinte, pe care Auggustin nu le maĭ înțelegea. Ele se furișaŭ pe lângă inima luĭ, dar nu pĕtrundeaŭ în ea. Și fiind că nu voia să-ĭ contrazică, începu a o încunjura. Privirea îngrijată și pĕtrunḑĕtóre a Moniceĭ îl gena.

Zile întregĭ vîna „vagabundând singur, alungat de miĭ de patimĭ, ce pot irita pe un tinĕr de 16 anĭ; aruncat din sfera simțĕmintelor celor maĭ nobile și a visurilor celor maĭ frumóse în brațele gândurilor triviale și spurcate, el era asemenea uneĭ corăbie, ce nu se maĭ póte guverna, ci în mijlocul Oceanuluĭ este aruncată în sus și în jos de vînturĭ pe valurile înfuriate.“ [2])

Când nu mergea la vînat îșĭ petrecea timpul cu prietiniĭ sĕĭ, în conversațiunĭ și cu jocurĭ nedemne de el.

„Ce e maĭ urît, de cât a fura? Cuĭ l-am ierta-o acésta? Nicĭ celuĭ lipsit, care e silit la aceea. Dar nicĭ furul nu sufere bucuros pe alt fur. Și eŭ, — zice Augustin, — totușĭ am voit să fur, și am și furat, nu dóră, că m'ar fi silit lipsa, ci numaĭ din ura dreptățiĭ și din blăstĕmăție.

„Pentru că am furat de acele lucrurĭ, de carĭ am avut și eŭ în abundanță, și încă cu mult maĭ bune. Nicĭ nu lucrul furat îmĭ trebuiă mie, ci însușĭ furtul și pĕcatul.

[1]) Confess. lib. II. c. 3.

[2]) *De Quantitate animae*, cap. XXI.

„Apróape de viia nóstră era un mĕr, încărcat de mere. Ne-am vorbit câțĭ va ștrengarĭ cutezanțĭ, ca să le doborîm și să le furăm nóptea târziŭ, căcĭ după o datină nebună până la aceea vreme ne jucam prin curțĭ. Ne-am furișat acolo și despoiând pomul, ne-am încărcat bine de póme, nu ca să le mâncăm, ci să le aruncăm la porcĭ; numaĭ pentru aceea, că aflam plăcere în lucrul oprit.“ [1])

A fară de ast fel de petulanțe ale unor băiețĭ spulberațĭ, despre ce nicĭ nu am face amintire, dacă nu tocmaĭ acésta ĭ-ar fi dat luĭ Augustin prilejul de a să avênta la nisce profunde și sublime discuțiunĭ filosofice despre rĕutatea omuluĭ, care comite rĕul pentru rĕŭ, și la nisce și maĭ mĕduóse meditațiunĭ morale despre pericolele tovărășiilor rele, ce seduc la pĕcate, la carĭ omul singur nicĭ n'ar cugeta, se maĭ adausĕră, durere! jocurĭ și conversațiunĭ tot așa de pĕcătóse.

„Când amiciĭ meĭ se făliaŭ cu blăstemățiile lor, și apoĭ cu atât maĭ vîrtos se făliaŭ, cu cât eraŭ acele maĭ spurcate, îmĭ era rușine, că nu sînt așa de stricat ca eĭ și mĕ iníeptam în pĕcat, nu numaĭ ca să gust plăcerea pĕcatuluĭ, făcêndu-l, ci și, ca să fiŭ lăudat, că l'am făcut.“

„Și óre ce e maĭ demn de batjocură, de cât pĕcatul, și eŭ, ca să nu fiŭ batjocorit, mĕ făceam și maĭ pĕcătos. Și dacă nu făceam ceva, cu ce să fiŭ asemenea celor alalțĭ blăstĕmațĭ, mĕ prefăceam, că am făcut ceea ce nu am făcut, ca nu cum va să apar cu atât maĭ de disprețuit, cu cât eram maĭ nevinovat, și cu atât maĭ mișel, cu cât eram maĭ curat.“

„Ĕtă cu ce ortacĭ vagabundam eŭ prin ulițele Babilonuluĭ și cum mĕ tăvăliam în noroiul acelora.“ [2])

Nu e greŭ a urmări cu atențiune nĕcasurile crescênde ale Moniceĭ.

Ea nu se îndestuli a-șĭ încredința neliniștile sale luĭ Dumnezeŭ prin rugăciunĭ ferbințĭ, ci necontenit face să rĕsune în urechile fiuluĭ sĕŭ cele maĭ de lipsă sfaturĭ, și după espresiunea luĭ Augustin — cele maĭ pĕtrunḑĕtóre și energice cuvinte.

O dată ea chêmă pe Augustin la o parte și cu multă îngrijire, „îmĭ aduc încă bine a minte“ — zice el — „mĕ conjura, să-mĭ păstrez curățenia, și dacă n'așĭ avé destulă putere a-mĭ păzi în inimă acésta frumósă vîrtute, să o respectez cel puțin în inimile altora, și maĭ ales să nu vatĕm prin escesele mele pacea, unirea și onórea familiilor.“ [3])

Dar cât de repede se desvóltă pasiunile într'un suflet și cât de grabnic îl stăpânesc!

Ĕtă acest june amabil, de un spirit așa înalt, de o inimă așa nobilă, care avé o mamă atât de bună, pe care el cu o iubire adevĕrată așa de gingaș o iubia, de abia-ĭ atins de pasiunĭ, și el nu maĭ ascultă de mamă-sa, saŭ ce și vorbesc? începe a o desprețui.

„Cuvintele blânde ale mameĭ mele le țineam drept flecurĭ femeescĭ, carĭ ar fi fost rușine să le ascult.“

„În persóna eĭ pe Tine Te desprețuiam o Dómne, eŭ fiul eĭ, eŭ fiul șerbitóreĭ Tale, eŭ șerbul tĕŭ!“ [4])

În ziua aceea a căḑut vĕlul de pe ochiĭ Moniceĭ — de cum va a maĭ fost vre un vĕl pe ochiĭ eĭ — și a cunoscut prima dată durerea cea mare a uneĭ mame. Câte lacrimĭ va fi vĕrsat, ce sfaturĭ energice va fi dat fiuluĭ sĕŭ pĕcătos! Cât de zelos se va fi rugat, ca însușĭ Dumnezeŭ să mân-

[1]) Confess. lib. II. c. 4.

[2]) Confess. lib. II. c. 3.

[3]) Tot acolo.

[4]) Confess. lib. II. c. 3.

tuéscă și să grijéscă pe fiul acesta, pe care mamă-sa nu mai scie cum să-l scutéscă.

Și totuși, când după 25 de ani Augustin meditéză asupra atitudinei mamei sale în împrejurările acestea critice și însémnă tóte sfaturile, rugăciunile, lacrimile și veghierile ei, cu un cuvînt tóte, câte le-am amintit, el așa cugetă, — că mamă-sa totu-și n'a făcut totul pentru mântuirea sufletului fiului sĕŭ. Trebuia să rumpă, să frângă totul și mai bine să sacrifice chiar și studiile și viitorul fiului sĕŭ, de cât să-l lase, să mérgă pe o cale, unde avé să-și găséscă perderea sufletului.

„Maica mea" — zice el — „ce e drept îngrijată m'a admoniat să-mi păstrez nevinovăția, dar după cele ce-mi zise tata, nu era destul să taie numai instinctele pĕcătóse, a căror vehemență o prevedea. Pasiunile, — ce numai acum se născeaŭ — trebuia să le înfrêne cu ori ce preț, trebuia să mĕ însóre în dată în Tagasta. Dar despre mijlocul acesta nu s'a îngrijit, temêndu-se, nu cum va legăturile aceste să-mi strice viitorul; nu viitoriu-mi vecinic, pe care-l spera pia mea mamă de la Dumnezeŭ, ci viitoriul meŭ literar, pentru care și Patriciŭ și Monica eraŭ fórte îngrijiți; *el*, pentru că uitându-și de Tine Dumnezeule, visa despre gloria deșértă a fiului sĕŭ; *ea*, pentru că departe de a crede, că studiile aceste m'ar împedeca, le privia mai mult ca nisce trepte, pe cari se mĕ înalț la Tine. Și așa mĕ puteam juca nepedepsit, puteam alerga neînfrînat în cătrăŭ numai mĕ răpiaŭ pasiunile mele turbate." [1])

(Va urma.)

Afurisitul.

De Carl May.

I.

(Continuare.)

Deși nu eram în bunăstare, totuși i l'ași fi oferit bucuros ca dar, dacă aceasta n'ar fi fost o îndrăsnélă prea mare; de aceea rĕspunsei:

„Tu o doresci. Defige însuți prețul. Eŭ îmi voiŭ cumpĕra altul."

„Asta nu e de lipsă. Aci îți daŭ un tenbih (poruncă în scris), pe care dacă-l vei arĕta ori și unde, vei căpĕta, dimpreună cu însoțitorii tĕi, cai înșeuați, locuință, mâncare și tóte ce vĕ trebuesc, fără de nici o plată. Această scrisóre n'are valóre numai în vilaetul meŭ, ci și în Adanah și Haleb. Afară de aceea vei trece pe la diferite triburi arabe, de la cari pentru un preț bagatel îți vei puté cumpĕra un cal mai bun de cât acesta."

„Cu însoțitorii mei, zici? Eŭ călătoresc singur."

„Ba nu. Cei doi arnăuți, pe cari i-ai vĕdut afară, aŭ poruncă să te conducă până la granița provinței mele și a să îngriji de tine; caii lor sunt deja înșeuați și pe séma ta încă este unul gata. În Jacșah Chan, Baltșic saŭ în Denec Maden vĕ puteți lua alți cai, după cum îți va placea. Îți mulțămesc pentru permisiunea, ca să defig însumi prețul. Am prevĕdut'o și așa am pus banii în acéstă pungă. Ia-o și o pune bine."

Cu aceste îmi întinse o pungă mică de mĕtasă și tot o dată îmi dete și documentul despre care a fost vorbit. După-ce ambele le-am băgat în buzunar, mulțămindu-i, el continuă:

„Și acum te-ași ruga pentru un lucru, pe carele sciŭ că bucuros mi-l vei împlini, de și prin acela te silesc să te abați din drum. Tu voesci ca mai întâiŭ să mergi la Caisarijeh, și ast fel ar trebui să treci peste Sofular și Mugiur; eŭ înse am în Urumgili un amic vechiŭ, căruia ași dori să-i trimit o solie, prin tine. Voi-re-ai să o faci?"

„Fórte bucuros!"

„Așa dar îți voiŭ spune cum stă lucrul, ca să scii, că-i vei fi binevenit, de și dînsul trăesce tare isolat și mai cu samă este un mare inimic al creștinilor. El a fost Mir Alai (colonel) în armata marelui sultan, a luptat cu mult eroism sub steagul profetului și în urmă s'a retras cu onóre din activitate, înse pensiunea nu și-a primit'o nici o dată. De și a cerut'o mai de multe ori, rugăciunea nu i-a fost ascultată, de óre ce avea de a face cu sfetnici de ai sultanului, cari nu eraŭ ómeni cinstiți. Pensiunea a fost plătită în Stambul timp de 15 ani, dar n'a ajuns în mâna lui. Când eŭ am devenit valiŭ în Engyrijeh, să adresă către mine, ér eŭ am cercetat cu deamĕruntul tot lucrul și am făcut arĕtare directă la sultan. Eri sară a sosit resoluțiunea: imediat să plătesc colonelului pensiunea de pe 15 ani, dimpreună cu interesele. Dacă acéstă poruncă ar fi sosit alaltăeri, ași fi putut da banii fiului sĕŭ, carele a fost la mine; acum înse ași dori să mĕ folosesc de ocasiunea călĕtoriei tale la Caisarijeh și te întreb deci, dacă voesci să-mi faci plăcerea, a duce banii amicului și cameradului meu de răsboiŭ?"

„Bucuros, dacă voesci a mi-o încredința."

„În mâna ta sînt mai siguri de cât în tașca unei stafete înarmate. Colonelul se numesce Osman Bei și nu locuesce chiar în orașul Urumgili, ci în apropierea sa. El este mai cunoscut sub numele de Abdal (eremitul) și când te vei informa despre locuința sa, te vei folosi de acest nume. Dacă vei putea, să ascundi că ești creștin, de óre ce el uresce adînc pe aderenții credinței tale și are motiv, pentru ce; crucea i-a adus cea mai mare nefericire ce o póte suferi un bărbat și un părinte, și eŭ nu numai pentru acești bani te trimit la dînsul, ci și pentru că am învĕțat a te cunósce și cred acum, că póte îți va succede să-i îndulcesci suferința, de óre ce ești dotat de la natură cu un limbaj, care, dacă voesci, pĕtrunde adênc la inimă."

„Îmi este permis a întreba despre causa suferinței sale?"

„Dacă dînsul voesce, ca s'o scii, atunci ți-va spune-o singur; eŭ nici de de parte nu voesc a atinge acéstă rană a amicului meŭ. Să înțelege, că dacă aude, că tu ești creștin, atunci nu vei afla nimic; de aceea vedi de ține lucrul ascuns. Îți daŭ acest sfat și pentru aceea, pentru că chiar acum este timpul, când peregrinii de la Mecca din acest ținut se adună spre a merge către Damasc. Acesta este un timp de iritațiune religiósă și de óre ce tu în tóte satele și pe tóte drumurile vei întâlni ast fel de ómeni, vei lucra înțelepțesce, dacă nu le vei descoperi, că ești de altă credință."

Era ciudat de bună samă, că acest înalt oficial mĕ făcea atent, să mĕ păzesc de acești musulmani, la cari însuși aparținea, și totuși mai bucuros îmi încredință mie pensiunea colonelului, carea de bună samă făcea o sumă destul de măricică, — de cât unui curier islamitic. Întâlnirea cu peregrinii nu-mi făcea nici o grije; mai mult mĕ preocupa aceea, că arnăuții ce steteaŭ a fară aŭ audit întrégă conversațiunea nóstră și ast fel sciaŭ și aceea, că purtam la mine o sumă mare de bani. Ei eraŭ soldați, unul On Bași (caporal) și cel alalt un ceauș (sergent) și după sens european meritaŭ încredere; dar arnăutul este hoț din naștere și tot de una, chiar și când e sub steag, este aplicat spre fapte volnice. A fară de aceea, chiar arnăutul păgân este cel mai musulman între musulmani, și de aceea nu-mi prea convenia, ca chiar în acest timp al peregrinării și când eŭ aveam la mine o sumă mare de bani, să fiŭ însoțit mai multe zile și nopți de acești doi blăstĕmați cu priviri întunecate. Am împărtășit gândul meŭ mudirului, cu vóce încétă, ér el îmi rĕspunse:

„N'ai să porți nici o grije; îi voiŭ constrînge să jóre și jurămîntul lor le este așa de sfânt, în cât nici într'un cas nu-l vor călca."

Cu tótă asigurarea acésta, cuvintele mele avură urmarea, că de aci înainte el nu mai vorbia așa tare; banii încă îi numĕră așa de cu precauțiune, în cât a fară nu se putea audi nimic. Banii eraŭ băgați într'o curea tare din piele, pe care aveam să o leg în jurul corpului meŭ, sub vestă. Acésta am trĕbuit să o fac în presența sa. Dînsul chemă apoi înăuntru pe arnăuți, ca să mĕ dea în grija lor. Ei trebuiră să se jóre pe profet, că în tot timpul cât le voiŭ fi încredințat lor, să vor îngriji atât de siguranța mea, cât și de a lor. Acésta mĕ liniscí; de și îi țineam apți de ori și ce faptă, nu credeam înse, că vor călca un ast fel de jurămînt.

După aceste valiul mĕ petrecu până în curte și rĕmase aci până am eșit pe pórtă, o onóre, de care sigur numai arare ori a avut parte cineva.

„Allah să te însoțéscă și să te ocrotéscă!" strigă el după mine, de și în ochii sĕi eŭ eram un necredincios. El nu presimța, ca și mine, cât de curênd voiŭ avea lipsă de scutul lui Allah.

În dată ce eșirăm din oraș, am aflat, cât de mari mohamedani eraŭ ambii mei arnăuți. Abia lăsarăm ultima casă în urma nóstră, ei să coborîră de pe cai și ceaușul îmi zise:

„Effendi, permite ca să ne zicem rugăciunea de călĕtorie! Ori și care credincios adevĕrat întreprinde o ast fel de călĕtorie numai în timpul rugăciunii de după amédi; noi am plecat înse deja înainte de amédi. De óre ce tu ești un creștin, ast fel nu scii, că prin aceea am încărcat asupra nóstră mânia lui Allah; acum trebue să-l îmblândim prin rugăciune."

Ei își desfăcură șabracele (coperte de șea), ca să le folosească de tapete pentru rugăciune, o folosință pe care încă nici o dată n'am observat'o, îngenunchiară și, întorși cu fața spre Mecca, își făcură rugăciunea, închinându-se de nenumĕrate ori. O făceaŭ ei acésta din pietate, saŭ dóră vroiaŭ să-mi arete chiar la începutul călĕtoriei, că mĕ tratаŭ, ce e drept, ca pe încredințatul lor, dar totuși ca pe un giaur? Ca soldați eraŭ supuși disciplinei și ast fel nu eraŭ obicînuiți a pleca la drum numai în timpul rugăciunii de după amédi. Regulele militare pretind a dese ori o încunjurare a datinelor esterne religióse.

(Va urma.)

---

[1]) Confess. t. a.

Bibliografie.

A apărut:

„Nóua Revistă Română“. Nr. 11., Vol. 1. cu următorul sumar: A. D. Damianoff. Băncile de emisiune şi circulaţiunea monetară (în special Banca naţională Română). — Ovid Densuşan. Asupra uneĭ poesiĭ a luĭ Ĭancu Văcărescu. — Haralamb G. Lecca. În somn (poesie). — Petru V. Haneş, Alecu Russo. — Ĭoan Pop-Reteganul. Ursónea granciuluĭ. — Lazăr Şăineanu, Nastratin Hogea. — Th. D. Speranţă. Asupra joculuĭ de căluşerĭ. — Ştefan I. Răsnovanu. Psihologia artistuluĭ dramatic (Anchetă asupra artiştilor de la Teatru naţional). — Aurel Iorgulescu, Stogurĭ blonde (poeme în proză). — Artur Stavri. Pe acela-şĭ drum (poesiĭ). — Raymond Manigot de Cacérès. Bucarest (Souvenirs d'un parisien. roman contemporain). — Notiţe bibliografice. — Societatea teosofică şi scopul eĭ. — Academia magiară. — Mişcarea antialcoolistă la noĭ. — Discursul dluĭ Dr Popovicĭ în delegaţiunile austriace. — O nóuă expediţie a luĭ Nansen. — Reînoirea Asieĭ. — Ziua de 10 Maiŭ (cuvîntare ţinută la serbarea şcolară din 10 Maiŭ 1900 a liceuluĭ „Petru Rareş“ din Piatra-N.) de M. G. Vernescu. — Trotuarele mişcătóre la Exposiţia din Paris. — Din Metafisica poporuluĭ român (credinţe poporane) de St. St. Tuţescu. — „Enciclopedia română“. — Revista maritimă. — Sfîntă lună. fii-mĭ mărturie (poveste din popor) de Ĭoan Pop-Reteganul. — Vijelie şi senin (poesie) de Ĭoan Scurtu. — Cântec (poesie) de Brânduşă. — Doĭ beţivĭ (dramă într'un act şi un tabloŭ) de Ĭoan T. Neagu. — Eram de parte (poesie) de Ĭoan Petrovicĭ. — Tot atât (poesie) de Eug. Ştefănescu.

„Revista ilustrată“. Nr. I. II.. Anul III. 1900. Fóie enciclopedică literarară. apare de doŭĕ orĭ pe lună. publicând frumóse ilustraţiĭ din viaţa poporuluĭ maĭ ales, cum şi articliĭ bunĭ şi folositorĭ. Redact. Ĭoan Baciŭ. Costă pe an cor. 12. Numeriĭ aceştia cuprind portretul luĭ G. Bariţ. Câmpeniĭ (vedere) Biser. românéscă din Lipova. Muntele Francisc Ĭosif I. ş. a. Apoĭ articliĭ în prosă şi poesie de G. Simu, V. B. Muntenescu, Reteganul. Emilian. M. Aegea. Sceopul. Ant. Popp, etc.

„Gazeta Săteanuluĭ“ Nr. 8. şi 9.. Anul XVII. cu un sumar variat. bine ales şi bogat. Informaţiĭ preţióse din sfera economică. Ilustraţiĭ de tótă frumseţa. ca nóua varietate de smeură „superlativă“. şi caisul „souvenir d' Amic“.

Scurta Istorie a luĭ Mihaiŭ Vitézul în amintirea celor sevârşite acum treĭ sute de anĭ de *N. Iorga*, preţul 1 leŭ.

Posta redacţiunii.

On. *Ĭoan Petrişor*, preot gr. cat. în Rimeţĭ. Sînteţĭ în rătăcire. »Bĕtrânul« nu v'a înţeles pe Dvóstre. Dar şi de alt cum, e cu mult maĭ inteligent, de cât să nu pricépă şi să nu scie face deosebire între scris şi scris. Aţĭ scris în »M. Állam« contra chipuluĭ cum se împarte ajutoruluĭ de stat şi a-ţĭ apărat biserica şi nemul? — forte bine, v'aţĭ împlinit datoria! Dar puteţĭ să faceţĭ acela-şĭ lucru scriind de pildă chiar în »Unirea«, căcĭ, tot sciŭ compatrioţiĭ nostri atâta românesce, cât se ne pricépă scris, eĭ e. Prea multa îndeletnicire cu limbile străine, te face să capeţĭ dragoste faţă de ele în paguba limbeĭ materne. Şi urmările sînt desastróse şi cunoscute tuturor. Cetesce încă o dată ce a zis redacţia de la o fóie magiară colaboratoruluĭ sĕŭ, şi apoĭ judecă, dacă n'a avut »Bĕtrânul« drept să se revólte şi dacă n'avem şi noĭ drept să pretindem de la Dvóstre, să vorbiţĭ şi scrieţĭ românesce maĭ mult, ca în trecut! Credem că sînţem deplin înţeleşĭ! şi că nu pĕcătuim nicĭ contra »bunăvoinţiĭ«, nicĭ contra »simţuluĭ de dreptate« nepublicând rĕspunsul Dvóstre, care şi de alt cum e prea pătimaş scris. La revedere de altă dată!

On. *Corn. Darabant* în Tiream şi *Sever Groze* în Manic, — respunsul va urma în scrisóre privată. —

Dluĭ *X. în O. m.* Mulţămită pentru celea comunicate. După cum vedeţĭ am folosit-o. Ne pare nespus de bine, când vedem cu câtă bărbăţie grăbesc toţĭ fiĭ sânteĭ nóstre bisericĭ întru apărarea celeĭ maĭ scumpe odóre: legea şi limba. Am fi veselĭ dacă ne-aţĭ scrie cât de adese. Complimente!

Cib. Primit şi achităm pe an. 1895 Ĭan—Octobre. Aşteptăm şi restul.

Naprade. Am primit cu mulţămită 7 (pro 9 cor.) Greşala de calcul sperăm a se îndrepta cu altă ocasiune.

Acintiş şi Băiuţ. Primit şi achităm an. 1900.

Editor şi redactor rĕspundĕtor:
Aurel C. Domşa.

(13) 3—3

Med. Univ.

Dr. Romulus L. Crăciunu

specialist pentru morburile interne

Karlsbad, Alte Wiese „Strauss“.

Consultaţiunĭ de la 1 Maiŭ — 15 Octobre a. c.

MERSUL TRENURILOR pe liniile orientale ale căiĭ ferate de stat r. u. valabil din 1 Maiŭ 1900.

Budapesta—Predeal

Tren de persón.	Tren accelerat	Tren de persón.	Tren accelerat				Tren de persón.	Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persón.
10—	8.50		2.10	pl.	Viena	sos.	1.50	7.20	1.50	6.30
8.30	2.15	5.45	9.15		**Budapesta**		7 10	1.50	7.50	6 20
11.21	4.15	9.27	11.12		Szolnok		3.22	11.36	5.32	3.25
1.33		11.33	12 47		P. Ladány		12 54	9 59	3.56	1.12
3.42		1.48	2.11	sos.	Oradea-mare	pl.	11.04	8.43	2.38	11.36
3.58		2.06	2.18	pl.		sos.	10 44		2.31	11.17
4.38		3.03	2.50		Mező-Telegd		10.07		2.01	10.42
5.20		3.45	3.26		Rév		9.32		1.34	10.08
5.43		4.06			Bratca		9.11			9.50
6.31		4.53	4.16		Ciucia		8.37		12.52	9.19
7.16		5.32	4 52		B.-Huiedin		7 55		12.20	8.37
8.06		6.24			Ghârbĕŭ		6.54			7.37
8.33	Arad—Teiuş—Predeal	6 59	5.55	sos.	Cluş	pl.	6.13	Arad—Teiuş—Predeal	11 01	7.—
8.50		8.30	6.11	pl.		sos.	5.24		10.46	6.45
9.07		8.59	6.27		Apahida		5.02			6 27
10.14		10.29	7.26		Ghiriş		3.40		9.23	5.12
10.44		11.16	7.50		Cucerdea		3.11		8 54	4.43
10.56		11.31	7.52				3.04		8.49	4.33
11.03		11.40			Uiora		2.58			4.27
11.12		11.50	8.16		Vinţul de sus		2.51			4 20
11.34	11.45	12.20	8.32		Aiud		2 29		8.23	3 59
11.52	12.—	12.46	8.37	sos.	Teiuş	pl.	2.07	3.18	8.06	3 38
12.24		1.43		pl.		sos.	1.42		8.00	3.02
12.53		2.17			Crăciunel		1.09			2.36
1.02	12.28	2.26	9.04		Blaş-Kukülőszög		12.56	2.51	7.34	2.16
1.45		3.14	9.31		Micăsasa		12.11		7.08	1.44
2.01	1.05	3.33	9.43	sos.	Copşa-mică	pl.	11.50	2.16	6.56	1.25
2.15		3.48	9.47	pl.		sos.	11.14	2.14	6.50	1.06
2.33	1.07	4.08	10.01		Mediaş		10.55	1.42	6.37	12.49
3.04	1.43	4.45	10.25		Elisabetopol		10.24	1.14	6.16	12.18
3.40	2.08	5.27	10.53	sos.	Sighişóra	pl.	9.45	1.07	5.49	11.40
3.47	2.15	5.43	11.—	pl.		sos.	9.35	12.53	5.42	11.33
4.03	2.29	6.08	11.12		Haşfalĕu		9.12		5.28	11.16
5.35	3.31	7.54	12 26		Homorod		7.44	11.54	4.23	10.03
6.13		8.32	12.58		Ágostonfalva		7.03		3.50	9.22
6.43	4.16	9.09	1.16		Apaţa		6.38	11.11	3.35	8.58
7.16	4.35	9.40	1.35		Feldióra		5.58		3.15	8.27
8.—	5.07	10.25	2.09	sos.	Braşov	pl.	5.08	10.26	2.45	7.48
3.55	5.14		2.19	pl.		sos.	9.27	10.14	2.18	5.—
4.40	5 56		3.01		Timiş		8.47	9.36	1.42	4.24
5.10	6.26		3.31		**Predeal**		8.20	5.40	1.12	3.32
11.55	11.10		9.10	sos.	Bucurescĭ	pl.	3.05	5.11	9.15	7.50

Copşa-mică—Sibiu—Avrig—Făgăraş

Tren de persón.	Tren de persón.	Tren de persón.	Tren mixt	Tren mixt				Tren de persón.	Tren mixt	Tren de persón.	Tren de persón.	Tren de persón.
2.21	4.43	11.30	7.10		pl.	Copşa mică	sos.	6.25	9.32	3.25		12.35
3.50	6.36	12 58	8.50			Ocna		5 07	8.15	1.56		11.01
4.12	7.04	1.20	9.15		sos.	Sibiu	pl.	4.40	7.41	1.21		10.30
tr. m.		tr. m.			pl.		sos.				Circ. Marţa şi Vinerea	tr. m.
4.33	Numaĭ Marţa şi Vinerea comunic.	2.—							7.33			8.57
5.23		2.54				Tălmaciu-m.			6.45			8.04
6.15		3.59				Avrig			6 01			7.15
8.34		6.35			sos.	Făgăraş	pl.		3.32			4.25

Murĕş-Ludoş—Bistriţa

4.—	Numaĭ Lunia, Joia şi Sâmbăta comun. 9.06	4.25	Mureş-Ludoş	6.49	7.30	Numaĭ Lunia, Joia şi Sâmbăta circul.
5.01	10.29	5.39	Zau	5.52	6.35	
6.57	12.48	7.19	Ţagu-Budatelic	4.10	4.54	9.44
7.55	1.55		St. Mihaiu de câmpie		3.44	8.46
8 47	3.02	Numaĭ Marţa comun	Lechinţa		2.48	7.43
9.24	3.52		S.-Măghiăruş	Circ. Marţa	2.02	6.52
10 14	4.55		Bistriţa		1.16	5.55

Cucerdea — Oşorheiŭ — Regh.-săsĕsc.

3 16	8.10	9.—	1.40	pl.	Cucerdea	sos.	7.42	2.38	8.30	12.31
3.57	8.51	9.42	2.32		Ludoş		6.59	1.55	7.37	11.43
4.44	9.40	10.30	3.29		Cipău		6.24	1.19	6.51	10.39
5.34	10.30	11.22	4.32	sos.	Oşorheiŭ	pl.	5 30	12.25	5.43	9.30
5.45	10.42		4.50	pl.		sos.		8.36	5.04	9 15
7.14	12.16		6.19	sos.	Regh.-săs	pl.		7.15	3.30	7.54

Ghiriş — Turda

7.33	10.50	5.40	10.23	6.05	**Ghiriş — Turda**	7.—	5.05	10.15	3 20	9.12
7.55	11.12	6.02	10.45	6.27		6.40	4.45	9.55	3.00	8.52

Alba-Iulie—Zlatna.

4.37	9.40	4.36	**Alba-Iulia—Zlatna.**	7.22	11.01	6.16
7.28	12.25	7.47		5.—	8.22	3.50

Blaş—Küküllőszög—Sóvárad.

3.25	2.58	9.10	Küküllőszög Blaş	8.25	7.15	12.47
4.10	3.40	9.44	Sân.-Miclăuş	7.46	6.26	12.15
4.54	4.24	10 12	Cetat.-de-Baltă	7.—	5.51	11.47
5.52	5.30	10.47	D.-Sân.-Mărtin	6.13	5.09	11.12
9.30			Sovarod		1.30	

Notă: Órele însemnate în stânga staţiunilor sînt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. — Numeriĭ incuadraţĭ cu liniĭ maĭ negre însemnéză órele de nópte.

Tipografia Seminarului archidiecesan.